

TUKHOLMAN VIESTI-LEHTI

ARVO YLÄRAKKOLA:

Ennen Suomen kansalaissotaa 1918 Ruotsiin muuttaneet suomalaiset tunnustivat suurelta osin punaista väriä. Esimerkiksi Tukholman Suomalaisen Seuran (TSS) toiminta oli palautunut sille vasemmistolaiselle linjalle, jolla TSS:n toiminta oli ollut vuosina 1906–1913, jolloin seura oli kuulunut jäsenyhdistyksenä Suomen Sosialidemokraattiseen Puolueeseen.

Ulkosuomalaiset, joiksi ruotsinsuomalaisia tuolloin nimitettiin, kokivat Suomen kansalaissodan järkyttävänä tapahtumana. Tunnelmat olivat kuitenkin vaihdelleet. Merkittävää oli ollut, että tunnettu suomalainen valtiopäivämies ja juristi Jonas Castren oli Tukholmassa oleskelunsa aikana vaikuttanut Tukholman suomalaiskenttään ja saanut aikaan myönteistä suhtautumista jääkäriiliikettä kohtaan. Monet Tukholman suomalaiskuntaan kuuluneet käsityöläisryhmät olivat auttaneet niitä suomalaisia nuorukaisia, jotka olivat Tukholman kautta matkalla ns. pfordfinder (partiolais) kuolutukseen eli Holsteinin Lockstedtiin jääkärileirille. Tätä suopeutta lisäsi se, että monet suomalaiset työväenliikkeen johtavat miehet, kuten Oskari Tokoi, Karl Harald Wiik, Yrjö Sirola ja Yrjö Mäkelin, olivat suhtautuneet myönteisesti jääkäriiliikkeeseen. Historiankirjoituksen kannalta on tärkeää merkitä muistiin, että Yrjö Sirola oli vieraillessaan Tukholmassa vakuuttanut TSS:n johtohenkilöille, että "jääkäreissä on Suomen itsenäisyyden turva".¹

Vaatturimestari Matti Järveläinen on kertonut kirjoittajalle, että Tukholman suomalaiset vaatturit olivat valmistaneet housuja ja takkeja suomalaisille jääkäreille. Jää-

kärit olivat puolestaan antaneet sotilaallista koulutusta TSS:n huoneistossa Tukholman kansan/työväentalossa.

Kansalaissodan syttyminen tammikuun lopulla 1918 jätti Ruotsissa asuvat suomalaiset uutispimennykseen. Tämän poistamiseksi kokoontuivat Tukholman suomalaiset perustamaan omaa lehteä.² Perustamisasia kirjan mukaan TSS:n ylimääräisessä kokouksessa 12. huhtikuuta 1918 päätettiin

TSS:n puheenjohtaja Vilho Vuokko perusti 1915 seuran näytelmäseuran. Vuokko oli ammatiltaan leipuri, mutta suorittanut musiikinopettajan kurssin. — Vilho Vuokko toimi TSS:n Viesti - lehden päätoimittajana. Vuokko oli tunnettu ammattiyhdistysmies ja Ruotsin Kommunistisen Puolueen toimihenkilö. Hän kuoli Tukholmassa. (Kuva Arvo Yläräkkolan kokoelmasta)

perustaa työväen sanomalehti Viesti. Pöytäkirjan 1. §:ssä viitataan Suomessa syntyneeseen kansannousuun ja sanotaan, että Suomessa "on tukittu kehityksen asteettainen tie ja lakkautettu useat työväen lehdet". Tämän vuoksi, jatketaan pöytäkirjassa, TSS:n jäsenkokous päätti perustaa "Viesti-nimisen työväen äänenkannattajan Tukholmaan, jonka vastaavaksi toimittajaksi valittiin Vilho Vuokko".³

TSS:n Viesti-lehden toimitusneuvoston puheenjohtajana toimi fil. tohtori Edvard Gylling. Ennen kansallissotaa Gylling oli kansanedustajana 1908-1918 ja Helsingin yliopiston dosenttina 1910-1918 sekä ns. punaisen hallituksen valtiovarainministerinä. — Gylling matkusti Leninin pyynnöstä Neuvostoliittoon 17. 4 1920 ja valittiin samana vuonna Karjalan Neuvostotasavallan pääministeriksi. Gylling kuoli 13.2 1940 Sahalinin saarella. (Kuva Arvo Yläräkkolan kokoelmasta)

Viesti-lehden toimitusneuvoston laatimasta "toimitsijain sijoittelu"-ohjelmasta selviää, että kansliatoimikuntaan tulivat mm. Herman Hurmevaara ja Usse Arthur Usenius. Edelleen käy selville, että Hanna Malm (Kullervo Mannerin puoliso) on merkitty sanomalehtileikkeiden ja rekisteröinnin hoitajaksi. "Prässitoimikuntaan" (toimitusneuvosto) tulivat Eetti Edvard Gylling puheenjohtajana sekä jäsenenä Allan Wallenius ja Lauri Letonmäki. Wallenius nimitettiin samalla Viesti-lehden toimitusjohtajaksi. Gylling sai hoitaakseen "Suomen asiat ulospäin" ja Lauri Letonmäki "maailman asiat Suomeen päin". Samalla nimitettiin Viesti-lehden toimitussihteeriksi punapakolaisena Ruotsiin muuttanut runoilija ja lehtimies Kössi Kaatra (alk. Gustaf Adolf Lindström). Kielenkääntäjinä toimivat rouvat Fanny Gylling, o.s. Achren ja Maria Usenius, o.s. Backlund.

Lehtori Lauri Letonmäki tuli ylioppilaaksi 1903. Hän tuli tunnetuksi työläisrunoilijana. Letonmäki toimi punaisen hallituksen oikeusasiainvaltuutettuna. Tukholmassa hän suomensi unkarista, ranskasta ja saksasta työväenhenkistä ainestoa Viesti-lehteen, jonka toimitusneuvoston jäsenenä hän oli. — Letonmäki siirtyi Neuvostoliittoon ja kuoli ns. Stalinin puhdistusten aikana 1935 oman käden kautta. (Kuva Arvo Ylärankolan kokoelmasta)

Kirjastonhoitaja Allan Wallenius tuli ylioppilaaksi 1909 ja suoritti kirjastonhoitajantutkinnon. Punainen hallitus nimitti hänet asiainhoitajakseen Tukholmaan tammikuussa 1918. Wallenius nimitettiin Viesti-lehden toimitusneuvoston jäseneksi. Hän julkaisi kaksi runokokoelmaa Tukholmassa oloaikanaan. — Wallenius kuoli Moskovan vankisairaalassa 1937 tai 1938. (Kuva Arvo Ylärankolan kokoelmasta)

Viesti-lehden toimitus sijaitsi Brännkyrkagatan 94:ssä päätoimittaja Vilho Vuokon asunnossa, josta toimitus siirtyi Ruotsin Me-

talliliiton omistamaan kiinteistöön Torsgatan 10:een. Viesti-lehden ruotsalaisista kirjoittajista voinee mainita mm. tunnetut nimet Gustav Bang, Erik Eriksson, Albert Forssell, Rikard Sandler, Carl Lindhagen, Ernst Åström, Ivar Oljelund, Fredrik Ström, Zeth Höglund ja Karl Island. Löytyypä Viesti-lehdestä Maksim Gorkin kynänkin jälki. Suomalaisista ahkerina kirjoittajina esiintyvät Yrjö Sirola ja Otto V. Kuusinen.

Viesti-lehden merkitystä arvioitaessa on muistettava Suomen silloiset sekavat poliittiset olot. Alkususäyksenä lehden perustamiselle on pidettävä tietojen saamista synnyinmaasta Suomesta, johon sittemmin liittyi ajatus voida vaikuttaa Suomen valkoiisiin viranomaisiin. Voi selvästi havaita, että Suomen Kommunistisen Puolueen perustamisen jälkeen elo-syyskuun vaihteessa 1918 Viesti-lehden sisältö muuttui jyrkän vasemmistolaiseksi. Tämä taas puolestaan aiheutti tilauskiellon Suomeen.

Pienenä episodina siitä, että Viesti-lehti "lensi lankaan", kun kertoi toimitusneuvoston puheenjohtajan Edvard Gyllingin kynällä maisteri O.V. Kuusisen kuolemasta Etsivän Keskuspoliisin miehen surmaamana. Uutinenhan osoittautui sittemmin "ankaksi", joka antoi aiheen Kuusiselle kirjoittaa avoimen kirjeen murhaajilleen. Gylling kirjoitti muistosanoissaan, ettei ole helppo kuvata Kuusisen elämäntyötä. Gylling mainitsee Kuusisen olleen terävistä terävin puhujana ja väittelijänä. Kuusinen itse oikaisee murhauksensa lähettämällä "Murhatun toverinne avoimen kirjeen murhaajilleen". Ja ikään kuin varmemmaksi vakuudeksi on maisteri Sulo Vuolijoki tallentanut jälkipolville Väinö Tannerin ja O.V. Kuusisen välisistä suhteista seuraavan lausunnon. Vuolijoki, joka tiesi, että Kuusinen piileskeli Helsingissä 1920, kertoo etsineensä Kuusisen käsiinsä ja mainitsee Tannerin teettäneen sosialidemokraattisessa puoluetoimikunnassa päätöksen, että puolue kustantaa Kuusisen hautajaiset, oli Kuusinen vastannut:

— Kyllä minä vilpittömästi uskon, että Väinö Tanner minut mielellään hautaisi. 4

maailmassa on kasvanut. Siinä Suomenkin köyhälistön pelastuksen toivo ei petä.

Kun v. 1918 Suomen köyhälistö sankarillisesti taisteli maansa veripetoja vastaan ja kun sen pala palalla täytyi luovuttaa, verellä punatiuna hallaista Suomen maaperää, niin meitä oli tuhansia suomalaisia työllisiä täällä Amerikassakin, jotka olisimme tahtoneet rientää tovereittemme avuksi, mutta emme voineet — emme voineet lehdä kerrassaan mitään heidän hyväkseen. Me olimme ylivöimäisen imperialistisen maahan puristamina. Mutta kun «tiien selviyty» uudelleen Suomessa alkaa, silloin toivomme mekin Amerikan suomalaiset kumoukselliset työlliset voivamme *jotakin* tehdä. Ne tuhannet lahtiarien uhrin vaativat Suomessa kostoa. Ja kostonpäivän koittamisia eivät Suomen lahtarit voi mitenkään välttää.

Se on meidän vakaumuksemme, jonka mukaan me työskentelemme.

Siihen mennessä taistelemme sen maan kapitalismia ja taantumusta vastaan, jossa nyt elämme.

Eläköön köyhälistön suuri kansainvälinen asia!

Työväenluokan ehdottoman ylivallan puolesta:

Richard Pesola.

Cleveland, O., heinäk. 9 p. 1920.

Opettaja halutaan

Amerikan Yhdysvaltain suomalaisen valtakumouksellisen työväestön oppilaitokseen, Työväen-Opistolle, halutaan kyvykkäitä tietoisia luennoitsijoita. Heidän tehtävänsä kuuluu: Luennoita Työväenyhdistyksistä, Yhteiskuntaopista ja Historiasta. Luennoiden lisäksi on heidän ohjattava oppilaita itsenäisessä opiskelussa ja esiintymis- ja puheharjoituksissa. — Koulu alkaa toimintansa marraskuun 15 p. 1920.

Hakemukset palkkaavatuksineen ja mahdollisine suosituksineen on lähetettävä syyskuun 1:een päivään mennessä osoitteella:

Work Peoples College,

Box 116, Riverside Sta, Duluth, Minnesota, U. S. of America.

Ensimmäisenä ilmestymisvuotena 1918 Viesti-lehteä ilmestyi 35 numeroa ja 1919, jolloin lehti ilmestyi kerran viikossa, 52 numeroa. Viesti-lehti muuttui vuoden 1920 alusta kuukausijulkaisuksi ja sitä ilmestyi 12 numeroa. Viimeistä edellisessä numerossaan lehti ilmoittaa lopettavansa ilmestymisensä ja kehottaa tilaajiaan kääntymään Suomessa ilmestyneen Sosialisten Aikakauslehden puoleen ja tilaamaan sitä Viesti-lehden asemesta. Vuoden 1920 joulukuun numero oli Viesti-lehden viimeinen.

Tällä hetkellä ilmestyvät Ruotsissa seuraavat suomenkieliset lehdet (suluissa ilmestymiskerta): Finnsanomat, alkoi ilmestyä marraskuussa 1974 (5 kertaa viikossa), puoluepoliittisesti sitoutumaton, Ruotsin suomalainen (1 kv) puoluepoliittisesti sitoutumaton, alkoi ilmestyä 1964, Uusi Päivä, kommunistien lehti (4 kertaa vuodessa), Demokraatti, ammattijärjestön LO ja sosialidemokraattisen puolueen siirtolaislehti (6 kertaa vuodessa), Proletaari, Kommunis-

KAIKKIEN MAIDEN KÖYHÄLISTÖ, LIITTYKÄÄ YHTEEN:

VIESTI

N:o 9. Syysk. 24 p. KUUKAUSIJULKaisu. 3 vuosikerta. 1920

Vastaava: Vilho Vuokko. Toimituksen ja konitoria osalle: Torngatan 10, Stockholm. Avoinna klo. 5-7 p. Puhelin nro 30856. Tilauksista: koko v. 4.—, puoliv. 2.— kr. Vastust. 40 grtta. Amerikassa koko v. 2.—, puoliv. 1.— doll. Tilattavana postista ja asiamiehiltä. Asiamiehille 20 prosentin alennus.

Liittymisehdot Kolmanteen Internationaleen.

Kommunistien Internationaleen toinen kongressi päätti Kommunisisen Internationaleen kuulomisen ehdosta seuraavaa:

Liittymisehtojen perustelu.

Kommunistien internationale ensimmäisessä kongressissa ei asetettu riittäviä ehtoja Kolmanteen Internationaleen liittymiselle. Siihen jälkeen saakka, jolloin ensimmäinen kongressi katsuttiin koolle, oli useimmissa maissa ainoastaan kommunistisia suuntia ja ryhmiä.

Toisenlaisissa olosuhteissa kokoontui Kommunisisen Internationaleen toinen kongressi. Nykyään ei useimmissa maissa ole ainoastaan kommunistisia virtauksia ja suuntia, vaan myöskin kommunistisia puolueita ja järjestöjä.

Kommunistien Internationaleen puoleen kääntyvät nyt usein sellaiset puolueet ja ryhmät, jotka vielä äskettäin kuuluivat Toiseen Internationaleen, mutta jotka nyt haluavat liittyä Kolmanteen Internationaleen, vaikka ne itse asiassa eivät ole kommunistisia. Toinen Internationale on lopullisesti murunut. Valpuolueet ja „keskustan” ryhmät, jotka huomaavat Toisen Internationaleen täydellisen mahdottomuuden, koettavat lähestyä yhä voimakkaamaksi tulevaa Kolmatta Internationalea. He toivovat samalla kuitenkin voivansa säilyttää sellaisen „autonomian”, joka tarjoaa heille mahdollisuuden toteuttaa aikaisempaa opportunistista keskustapolitiikkaansa. Kommunisisen Internationaleen tulee tavallansa muuttia.

tiska Förbundet Marxist-Leninisterna (r): äänenkannattaja (ei säännöllisiä ilmestymiskertoja), M—L Kipinä, Kommunisisen liiton marxilais-leniniläisten äänenkannattaja (ei säännöllisiä ilmestymiskertoja), Stormklockan, Marxilais-leniniläisen taisteluliiton (MLK) äänenkannattaja (ilmestyy kuukausittain = 12 numeroa vuodessa) ja Siirtolainen ja kirkko, Ruotsin suomenkielisen seurakuntatyön keskuksen pää-äänenkannattaja (ilmestyy kerran kuukaudessa).

Näiden lehtien lisäksi ilmestyy ruotsinkielisissä lehdissä ns. suomalaisia palstoja sekä erinäiset suomalaisjärjestöt julkaisevat omia lehtiään, joista suurin on Tukholman Suomalaisen Seuran Meikäläinen-lehti, jonka painos on viime aikoina ollut 5 000 kappaletta. Ruotsin valtiovalan kustantamana ilmestyy kerran viikossa Viikkoviesti-lehti.

1 Mikael Hyrskymurron antama tieto kirjoittajalle.

2 Arvo Yläräkkö, 80 vuotta ruotsinsuomalaisista siirtolaistoimintaa, 1974.

3 TSS:n arkisto, Tukholma.

4 Sufo Vuolijoki, Asianajaja ja poliitikko, s. 156, 1945.